

GLASNIK

Izhaja vsak petek

Uredništvo:
Kopitarjeva ulica 6

Naročnina znaša:
celoletna . . K 4~
pololetna . . K 2~
šetrilietna . . K 1~

Posamezna številka
stane 10 vin.

AVSTR. KRŠČ. TOBAČNE DELAVSKE ZVEZE

Št. 41.

V Ljubljani, dne 12. oktobra 1917.

Leto X.

Očetu — na večno pot...

Ni ga več! V tugi in bridkosti obstane srce, usta obmolkejo, samo oči govore solzne besede: Ni ga, ki nam je bil dušni oče, voditelj in svetovalc v vseh težkih urah. Ah, kako težka je ura slovesa za vekomaj, naš dragi, preljubljeni oče! Sredi najtežjega, najvažnejšega dela, ki naj bi dvignil moč in polet od nekdanj zapostavljanega slovenskega posebe in vobče jugoslovanskega trpina — je splaval tvoj duh nad naše s trpljenjem preobložene glave, da bi pri Večnem zrl sad svojega plemenitega, nesebičnega dela.

Roka, ki je z zamahom kazala nove smeri, je omahnila; glava, ki je s široko odprtimi očmi zrla v vrvež ljudstev in mislila o moči, vladi in pravici, se je uklonila smrti, ne — nasprotnikom njegovih idej; srce je otrpnilo pod težo dobrih del za druge, trpine, za velikega trpina — slovenski narod.

Prestal je mož boje, ki se jih ni nikdar strašil, sredi svojega preljubljenega kmetiškega naroda v prelepi šentjanski fari na Dolenjskem. V bližini treh dobrih prijateljskih pošteni duš je prenehalo biti vse ljubeče srce, srce, kakor jih je malo imelo slovensko delavno ljudstvo.

Kaj naj bi še premišljevali? Solze so v naših očeh, trdo se suče roka, ki piše preljubemu očetu zadnji pozdrav. Naj Ti predragi naš voditelj in svetovalc, Večni povrne tisočero vsako najmanše dobro delo za javni blagor!

Na svidenje — nad zvezdami!

× × ×

Domovina je zaplakala, ko se je raznesla vest, da je dne 8. t. m. zvečer okoli 10. ure v Šent Janžu na Dolenjskem zatisnil za večno oči eden nje največjih sinov — naš dr. Janez Ev. Krek.

Z njim je zgubil naš narod nenadomestljivega bojovníka in učitelja. Delavski stan pa še posebej najskrbnejega očeta.

Trd in neizprosen v načelih je imel dr. Krek vedno mehko srce, kjer je bilo pomoči revežem.

Kot prepričan demokrat, je delal neprestano, da dvigne naš narod in osobito delavski stan, kulturno in socialno na temelju krščansko demokratičnih nazorov do možne popolnosti in svobode.

Tem nazorom je posvetil svoje veliko in plodonsko življenje.

Ni mu bilo postlano z rožicami, ni mu manjkalo klevetnikov. Toda dr. Krek je šel junaško mimo težav, in je s potrpljenjem premagal ovire.

V tem nam je bil vzor resnega socialnega in narodnega delavca.

Dr. Krek ni delal za se. On ni poznal sebičnosti. On je živel za druge, in je s tem najbolje pokazal kako se vrši krščanska ljubezen do bližnjega. Ni si nabral posvetnega premoženja — ker ga ni hotel, pač pa si je pridobil trajno hvaležnost delavskega in kmetijskega ljudstva.

Kot politik, je znal najti v vsakem položaju pravo pot. Bil je navdušen in odkritosrčen Slovenec, ki je svojemu narodu želel le sreče, napredka in svobode.

Tega velikega moža ni več med nami. Nastala je velika in nenadomestljiva vrzel.

Toda božja previdnost hoče tako, in mi klanjamo naše glav in naša tužna srca. Dr. Kreka ni več. Toda njegov veliki duh plava nad nami in nas bodri za nadaljne delo po njegovih nazorih in naukih.

Dr. Janez Ev. Krek si je postavil z njegovim delom trajen spomin.

Reveži ječe obupa ob njegovem mrtvaškem odru, ter sklepajo roke v molitvi za dušo moža — njih največjega prijatelja.

Počivaj v miru Ti veliki dobrotnik in zaščitnik revežev!

Ljubljana, 10. oktobra 1917.

Na torek, dne 9. oktobra 1917 so zaplapolale raz domov naših osrednjih združnih in kulturnih središč v Ljubljani žalostne, črne zastve. Dr. Krek — umrl? ... bojazljivo so si šepetali njegovi prijatelji in somišljeniki ... Ali je res? Res! Dr. Lovro Pogačnik mu je na ponedeljek 9. oktobra 1917 zatisnil v Št. Janžu na Dolenjskem oči. O, za vse večne čase so zatemnile te lepe, te mile, te krasne, te ljubeznive, te čarobne oči; o te oči! Podobnih na svetu ni bilo? Ljubeznivo in mило in vablivo so te gledale, te tolažile; prijateljica, prijatelj; a te čarobne oči so sipale liki Cevs strele, kadar se je plemeniti rajnik razgrel, če je na kakih zborih moral premagati kako nasprotstvo.

Milega dr. Krekovega glasu, oj, nikdar ga na tem svetu ne bomo več čuli; tistega glasu, ki te je očaral na shodih, ki te je znal pridobiti, ki je bil mil in ljubezniv in vabljev; a ki je znal biti, če je bilo to potrebno, tudi oster, rezek ...

Trdega, plemeniti rajnik, si se delal; bil si pa liki vosek mehkega, rahlega, nežnega srca. Prikrival si to, a vedel je vsak, kako dober, kako usmiljen mož si bil. Reveži, o, ti so te dobro poznali ... Poznal si jih tudi ti, ki si trosil denar, kar si ga imel med reveže, ne da bi bil vprašal, ali je vreden ali potreben podpore. Skrival si svoje krščanske čednosti, a na polju krščanske ljubezni si posnemal zgled rajnega, dobrega, svetega dobrotnika revežev in dijakov Luka Jerana.

»Vsakemu so in morajo biti pri meni vrata odprta«, to je večkrat slovesno rekel, kadar se je rekla beseda o tem ali onem revežu, češ da si je sam kriv svoje revščine. On, ki je več let vodil najhujšo vojsko proti alkoholu: z nepresegljivimi, duhovitimi govori in — z lastnim zgledom: saj je bil več let abstinent za to, da bi druge pridobil »Abstinentu«, njegovi ustanovi, namenjeni predvsem delavstvu, ni zaničeval revežev »šnopsarjev«. »Potrebni so, če tudi niso vredni«, mu je rekel njegov vzor rajni Luka Jeran.

Zavetišče so imeli pri rajniku reveži, zavetišče posebno dijaki in akademiki. »Suh sem, kakor poper«, je pravil nekoč, »mlademu doktorju, ki nima sov dov, sem kupil nože, da bo ,antvrh' izvrševal.« In veselega smehljaja rajnega doktorja, utrujenega od vožnje z Dunaja, ne pozabim, poredno ljubeznivega njegovega pogleda pa tudi ne.

Pretrsla nas je njegova smrt. Vedeli smo, da je bil bolan že leta in leta. Hudo bolan. Noga, ta mu je nagajala. Nekoč, dolgo je že to, je, ko se je vozil z nekega shoda, padel z voza; voz ga je vlekel — za seboj: Okreval je, a na hoji se mu je to vedno poznalo — in je ostalo, dasi je s svojo odločnostjo bolečine v nogi premagal. Živel ni sebi, živel je slovenskemu narodu, plamtel je za Slovane: Hotelo se mu je, da dvigne versko, kulturno, gospodarsko, svoj rod. Na shodih, na socialnih tečajih, na sejah, na zborih, v postavodajalnih skupščinah: povsod; »Vse za slovensko krščansko ljudstvo« njegovo geslo.

Na ponedeljek po Roženkranski nedelji je plemenitega moža, neutrudljivega delavca v vinogradu Gospodovem poklical Gospod k sebi. Umrl je v mesecu, ki je posvečen roženkranski Materi Božji. Rajnikova najljubša molitev je bila rožni venec. Tam na svojem letovišču prejšnjaja leta na Prtovču ob turščinih žgancih in mleku ti je zvečer vedno kleče molil priprosti gorjanski rodbini sveti rožni venec naprej. V gorskem svežem zraku vitkih »gospodičen« jelk, smrek, v družbi »gamzov« in srnjakov in srn je preganjal svoje bolezni in bolesti in križe in težave, ki mu jih je Bog, ker ga je ljubil, naložil veliko. Prehlajal se je sproti. Kašljal je, ni pazil na se čisto nič. »Romar sem, romam, in najrajši bi imel, da umrjem kot romar na cesti ...« Bog ga je uslišal. Umrl je pri svojem prijatelju, a ne doma ...

Ni ga več. Blaga njegova duša se že raduje pri Njej, ki jo je tako ljubil, tako častil in se zatekal k Njej tako rad prepevajoč:

»Marija k tebi uboge reve,
mi zapuščeni upijemo,
objokani otroci Eve,
v dolini solz zdihujemo.«

S svojo plemenito mamico, ki jo je tako spoštoval, tako ljubil; »del srca se mi je odtrgal«, je vzdihnil, kadar se je spomnil svoje rajne mamice, in na to hitro nadaljeval: da so v starem »štoku« v Selcih imeli pri njegovi mami zavetišče vsi reveži in betežniki iz Selške in Poljanske doline in od Bače pa od drugod na svojih potih, in v tisti šaljivi obliki, ki je bila le njemu lastna, popisaval, kakšni da so bili ti gostje starega Štoka v Selcih; z blago ženo je zdaj združen nad zvezdami.

× × ×

Delavstvo, to je pa posebno ljubil. Delavci in delavke najbolje znamo, kaj da smo izgubili z njim. Slovenska katoliška delavska demokratična organizacija je njegovo delo. Ni jo zasnoval po tujih zgledih. Hodil je svoja pota, ko je združeval slovensko katoliško delavsko demokracijo. Hotel je, naj tvori slovensko katoliško demokratično delavstvo tisti kvas, ki naj poživlji ves verski in narodni in demokratični pokret med nami. In posvetil je delavstvu tudi največ moči in truda. Dušno je vodil naše delavstvo do smrti, dasi je odklanjal dosledno vsako častno mesto v delavskih društvih.

Pred vsem je pa osredotočil vse svoje delo in vse svoje moči delavstvu ljubljanske tobačne tvornice. Njegova zasluga je, da je tam organizacija tako močna. Omejil se pa ni, kako naj rečem, le na akademično organizacijsko delo, marveč imel je stika z vsemi delavci in delavkami. Kdaj pridejo doktor v Ljubljano? Kaj je z očetom? Tako se je povpraševalo, kadar ga nekaj dni ni bilo v Ljubljani. Tobačno delavstvo tvori aristokracijo slovenskega delavstva, se je nekoč šalil in — pribil resnico. To je bila stalna ustanova v Slovenski krščanski socialni zvezi, da je imel dr. Krek vsako zimo socialen tečaj. Tudi kot državni poslanec. In tečaj vsak teden! Po tečaju je pa sledil

H. Conscience:

Revni plemenitaš.

Moj brat je začetkoma veliko pridobil in si uredil tako življenje, da bi ga lahko tudi najbogatejši zavidali. Večkrat nas je obiskal. Lenora, ti si bila njegova ljubljanka. Vedno ti je prinašal dragocene darove.

Večkrat sem ga svaril in mu pripovedoval, da ni pametno plemiču vsak dan tvegati svoje časti in premoženja. A njegov uspeh ga je zaslepil. Ni me poslušal. Strast do igre je bila močnejša, kakor moje besede.

Sreča, ki mu je bila dolgo časa mila, ga je končno jela zapuščati. Velik premoženja, ki ga je pridobil v igri, je zopet izgubil. Polagoma je njegovo premoženje ginilo, a srčnost ga ni zapustila. Trdovratno je kljuboval usodi. Mislil je, da izsili srečo. Usodna zmeta! — Bilo je nekega večera pozimi — še zdaj se tresem, kadar se zmislim nanj. Sedel sem v spod-

nji sobi, mislil sem iti spat. Ti si že ležala, tvoja mati je sedela pri tebi. Molila je, kakor je bila navajena. Strašen vihar je divjal zunaj, dež je udarjal po šipah; vihar je divjal po drevesih, zdelo se nam je, da pretresa temelje hiše. Kar nekdo močno potrka na vrata. Sluga, takrat smo imeli služabnike, je šel, da odpre; neka žena je priletela in se plakajoč zgrudila pred menoj na kolena. Bila je žena mojega brata.

Prestrašen jo hočem dvigniti, a oklenila se je mojih kolen in me prosila pomoči, po licih so ji lile solze. Z besedami, ki sem jih komaj umel, me je prosila, naj rešim življenje svojega brata. Slutil sem strašno nesrečo ... Medtem je prišla tudi tvoja mati v sobo. Oba sva pomirjevala obupano žensko. Posrečilo se nama je, da sva jo vsaj nekoliko pomirila.

O, moj brat je izgubil vse, čisto vse, da še več, kolikor je imel! Moj brat, v strahu, da bo imel opraviti s sodiščem, je v obupu hotel končati življenje. Njegova nesrečna žena ga je pri tem presenetila

in mu iztrgala morilno orožje iz rok. V svoje stanovanje se je zaprl. Ni govoril. Uničen je bil. Dva naša prijatelja sta ga skrbno čuvala. Če ga more kdo rešiti, ga more rešiti le njegov brat.

Gotovo je tako tudi njegova žena mislila. Vrgla se je v voz. Sama se je v viharju pripeljala k meni, edinemu rešitelju. Klečala je pred menoj in me rotila, naj hitim z njo v mesto. Nisem se niti trenutek obotavljal. Tvoja dobra mati, ki jo je strašna novica tako ginila, kakor mene, je dobro vedela, kaj da se od naju zahteva. Zaklicala mi je, ko sem vstopil v voz:

»O, reši ga! Na nič se ne oziraj, vsemu pritrjujem, kar boš storil!«

Kočijaž, ki je na srečo pot dobro poznal, je udaril po konjih, hitreje kakor veter smo se vozili v temni noči ... Bleda si, treseš se, Leonora? O, strašna, da strašna je bila ta noč! Nikdar ne izveš, kako grozno je name vplivala. Moji zgodaj osiveli lasje so žalosten spomin grozot te noči ... Srčno bodi, dete moje in poslušaj me, da končam.«

navadno še razgovor z delavci in delavkami. Doktorju je vse zaupalo; najenostavnejše prošnje, te ti je on znal najbolje spisati. In spisal je ljudem take reči, ki jih izlahka sestavi vsak, ki zna prijeti pero v roke.

Kakor je vse zadružništvo, kakor so vse s. k. izobraževalne organizacije, kakor je takorekoč ves pokret katoliške moderne delo njegove iniciative, tako je še popolnoma njegovo delo naša slovenska katoliška delavska demokracija. Preživel je med delavstvom sicer tudi veliko razočaranj, a rekel je, in ne enkrat; najrajši živim med delavstvom.

Velikopotezni pokret dr. Krekov za Jugoslovane je povzročil, da v zadnjih mesecih naš rajni oče dr. Krek ni mogel med nas. A nekaj malo pred prebridko našo nenadomestljivo izgubo je še govoril na delavskem shodu na Jesenicah in pisal o njem, da je bil prav dober. Pisal tudi, da si želi jeseni v Ljubljani posveta zastopnikov naših delavskih društev. Prerano ga je poklical Bog k sebi, da bi bil dal navodil in dušne paše in novega ognja našemu pokretu.

× × ×

Naš list je on ustanovil. Tisti, ki smo bili zraven, nikdar ne pozabimo, kako smo se po I. vseslovenskem delavskem shodu zbrali pod škednjem pri Devici Mariji v Polju na senenem vozu, kjer smo vse potrebno ukrenili; da je »Naša Moč« izšla. Pisal je v list posebno prva leta veliko; zadnja leta se je omejeval bolj na navodila. List se je urejeval v njegovem duhu. Zadnje njegovo navodilo: demokratizem se je med nami kljub delu še premalo ustalil. Gojite ga, in pa še to: boj deželnim mejam, razkosanju Slovencev.

Naš oče se nam smehlja iz rajskih višav, ko zre na našo boleost in na našo žalost. Krekovci smo bili, dokler je živel; dolžni smo, da ostanemo zvesti otroci našega očeta, ki ga je Bog poklical, da poplača njegova nešteta dobra dela. — Bog nam ga je vzel v krepki, moški dobi, polnega deloljubja, polnih načrtov, mladega. In mladega, vedrega duha je želel naš oče, da ostane. Uslišal ga je Bog. Mladega, pogumnega duha delujmo, ki hočemo ostati mladi, ki hočemo delati prešinjeni njegovega duha.

Molimo zanj in za procvit njegovega dela:

Vse za krščansko ljudstvo!

Trapasti nazori.

Ljubljana, 4. okt. 1917.

V Ljubljani obstoja neko društvo hišnih posestnikov. Vsak stan ima pravico, da se organizira. Popolnoma pravilno je tudi, da so organizirani hišni posestniki, dasi bi seveda nasproti njim čisto nič ne škodilo, če bi se v posebnem društvu organizirali tudi njih gostachi, ne glede na strankarske razlike, ker jih hišni posestniki z redkimi izjemami derejo, kar le morejo. To društvo se je te dni prav pošteno osme-

šilo z neko pritožbo, ki jo je vložilo na kranjski veleslavni deželni odbor. Ljubljanski občinski svet je namreč v svoji seji dne 11. m. m. sklenil, naj magistratne uradnice, aktivne učiteljice, pomožne uradnice in oficiantke ne izgube službe, če se omože. Odbor I. društva hišnih posestnikov je pa vložil proti temu sklepu pritožbo na deželni odbor, naj se ta sklep razveljavi. Svojo pritožbo utemeljuje, češ da, recimo kratko, omožene ženske ne morejo v tako polnem obsegu izvrševati svojih uradnih dolžnosti, kakor samske. Pravi, da bodo omožene uradnice morale prositi za daljše dopuste, da ne služijo toliko časa, kakor samske uslužbenke. »Socialna zavest« teh zastopnikov hišnih posestnikov se boji, da ne bi omožene ženske dobivale višjih podpor in draginjskih doklad, kakor samske. To so razlogi, na katerih šepa ta predpoptopna neduhovitost zastopnikov ljubljanskih hišnih posestnikov.

Nekoliko pa celo ta gospoda čuti, da prav posebno njeni razlogi ne drže in svetuje tistim uradnicam, ki se omože, naj, če se može, prepuste dobro mesto drugi mlajši moči, ki pride s tem do kruha. Opozarja se tudi v pritožbi, da ima materielno za ženo in otroke skrbeti mož, žena pa bodi skrbna gospodinja, češ da ni mogoče biti obenem dobra mestna uradnica in obenem skrbna mati.

Končno pravi, da so bili gotovo merodajni tudi visokemu deželnemu zboru kranjskemu enaki tehtni vzroki, ker nova službena pragmatika za učiteljice izrečno določa, da učiteljice, če se omože, izgube službo.

Kar tiče možitve učiteljic, je to reč, o kateri se je veliko pisalo in modrovalo že pred vojsko. Ampak razmere pred vojsko in zdaj so korenito drugačne, česar seveda odbor ljubljanskih hišnih posestnikov ne ve, ker je vojsko gotovo prespal in se poučuje o njej iz »Tagesposte« pa iz ljubljanskih dnevnikov, ki se pač s takimi stvarmi ne pečajo, ker je »Tagespošta« v prvi vrsti list, ki predvsem skrbi za dnevne novice; ljubljanski dnevnik so pa po svojem obsegu tako beraško revni, da morejo tudi komaj zadostiti svoji časnikarski dolžnosti in če bi to tudi hoteli, ne morejo poučiti svojih bravcev temeljito o vprašanjih, ki pretresajo danes svet in v prvi vrsti tiste države, ki so zapletene v sedanjo svetovno vojsko.

Vojska je ljudi le malo poboljšala, zelo, zelo jih je pa povsod moralno pokvarila. Ker je vsak moški, kdor je za kaj, če ni oproščen v vojaški službi bodisi na bojišču, ali pa v zaledju, se je ženski odprlo velikansko torišče dela. Saj celo vojaške oblasti, kjer le morejo, nastavljajo ženske, da dobe več za bojišče prostih moči ne glede na okolnost, da posebno služba ženske med vojaki ne krepí morale zaposlenih deklet in žena. O tem se je v listih že veliko pisalo; vojaški listi sami to slabo stran opravičujejo z reklam, da sila kola lomi. Ker kljub draginji plače žensk, pa naj že gre za delavke ali druge uslužbenke, navadno zaostajajo za plačami moških, bodo najbrže žen-

ske ostale na mestih, ki so jih zdaj zavzele. Tlačilo bo to plače tudi splošno po vojski in to timbolj, ker ni misliti, da se bo življenje po vojski kdosi gavedi koliko pocenilo. Vojska je povsod požrla strašne vsote narodnega premoženja. Opomogli so si v njej le posamezniki, ki bodo ostali bogati po vojski, splošno bodo pa minula desetletja, predno si bo svet gospodarsko nekoliko opomogel.

Slabe gospodarske razmere bodo sklepanje zakonov po vojski posebno v mestih in industrijskih krajih še bolj ovirale, kakor se je to poznalo pred vojsko. Korist države bo pa zahtevala, da se prebivalstvo pomnoži. Izhajal bo delavec, a tudi takozvani boljši nastavljenec slabo, če ne bo kaj priženil in če ne bo kaj žena zaslužila. Sicer pa, česar seveda zastopniki ljubljanskih hišnih posestnikov ne vedo, je bilo tudi pred vojsko posebno med delavci in tudi med nižjimi nastavljenici v raznih uradih zelo navadno, da sta služila mož in žena. Idealno seveda to ni, ampak britka sedanost, ker niso mogle prikrivati plače izdatkov za rodbino, je silila že pred vojsko omoženo žensko, da je šla po zaslužku ne morebiti samo v Ameriki in po drugih svetovnih mestih in krajih, marveč tudi še pri nas na Kranjskem in celo v beli Ljubljani, česar seveda premodri zastopniki ljubljanskih hišnih posestnikov ne vedo, ker njim gre le za to, kdaj da naj povišajo stanarino svojim gostaçem, in da se kregajo, če zagaga kje kaka gostaçeva kokoš ali pa zajoka kako otroče, ker socialna zavest večine ljubljanskih hišnih posestnikov je tako velika, da se branijo takih gostaçev, ki imajo veliko rodbino.

Mi smo katoliški socialni politiki. In ker smo, kar smo, za to ne moremo odobravati načela, naj se prepoveduje možiti pa bodisi že delavkam, magistratnim uradnicam in učiteljicam. Vemo, da smo ljudje slabi; vemo, da pade pravičnik ne enkrat na dan; vemo, da se poltenost v najširših plasteh ne le tolerira, marveč prikrito tudi za njo propagira s strani nekatoliško mislečih krogov; vemo, da je glede na politnost nesrečna vojska nazore zelo zblodila; vemo, da je ženska mehka, slaba stvar, ki lahko pade, če ni prešinjena trde verske zavesti; vemo, da se izkuša verski temelj med ljudstvom rušiti, zato smo pa tudi dolžni, da zadržimo greh, nastopati za to, da pade ženski, ki si služi kruh, povsod zapreka, da se sme možiti. Kdor sodi še danes drugače, sodi slabo. Nehote podpira divje zakone, nehote je sokriv detomorov, nehote zakrivi še hujše stvari, ki so greh, ki jih obsoja etika, ki jih obsoja tudi kazenska postava.

Ne upravičujemo greha, ampak to hočemo, da ga z vsemi sredstvi zabranimo, kjer ga moremo zabraniti.

Prepričani smo, da bo veliko manj greha po vojski in tudi med vojsko, če se podero vse ovire, ki jih stavijo razni predpisi in razne pragmatike glede na sklepanje zakona tistim dekletom, ki si služijo z delom svojih rok svoj kruh.

Ne samo s socialnega vidika, tudi

kot prepričani katoličani, da zabranimo greh zahtevamo:

Proč z vsem ovirami zakonu deklet, ki si služijo same svoj kruh.

Preko predpotopne pritožbe ljubljanskih zaspancev, zastopnikov hišnih posestnikov, bo šlo kolo časa naprej svojo pot...

× × ×

Rad bi poznal tistega kmeta, ki bi trpel ženo, ki bi skupno z njim ne delala na polju. — Poznal bi rad tisto kmeico, ki bi se ne krohotala, če bi brala modre nazore ljubljanskih Salomonov: hišnih posestnikov. Z Diogenovo svetilko opoldne bi jo ne iztaknil.

Glasnik.

Avstrijske krščansko tobačne delavske zveze.

Uredba prodaje blaga, oblek in perila. V zmislu ministrske naredbe z dne 21. septembra 1917, št. drž. zak. 383, je od dne 25. septembra prepovedana vsaka prodaja na konsumenta sledečih vrst blaga: 1. blago brez ozira na material za napravo oblek in perila; 2. moške, ženske in otročje obleke, perilo vseh vrst in spodnje obleke, dalje robci in nogavice; 3. stare, še uporabne obleke. Konsument je vsak, ki blago ali obleko za svojo potrebo rabi in obrabi. Konsumentu se sme prodajati blago samo proti prejemnicam in samo ona množina, ki bo na teh označena. Sme se pa prodajati na osebe (firme), ki blago obrtoma dalje prodajajo ali pridelajo (torej le trgovcem in tozadevnim obrtnikom), toda samo proti pismenemu fakturiranju. Trгоvec si mora prepis vsake fakture obdržati in ga priložiti v blagovno knjigo, kjer se mora vsako prodano blago vpisati. Pri pošiljatvi blaga po pošti, železnici ali drugače, se morajo oddajna potrdila spraviti in kontrolnim organom na zahtevo pokazati. Prodaja blaga na trgovce v ozemlju, kjer ne velja navedena naredba, je mogoča le po dovoljenju deželne vlade, katero si mora prodajalec sam oskrbeti. Dosedanje odredbe glede raznih zapor blaga ostanejo i nadalje v veljavi. Pri obrtni predelavi blaga za obleko ali perilo se je držati mer, določenih po poslovalnici. Kdor navedeno blago izdeluje, prodaja ali predelava, mora od dneva veljavnosti gorenje naredbe voditi posebno blagovno knjigo s tekoče numeriranimi stranmi, iz katere mora biti razvidno početkoma meseca stanje zaloge po množini in vrsti, prirastek tekom meseca, nakupni vir in slanje koncem meseca. Pri prodaji blaga na nekonsumenta se mora vpisati tudi ime in naslov kupca, eventualno navesti tudi prodajno dovoljenje. Vsak trgovec mora kontrolnim organom ali odposlancem političnih oblasti dovoliti vstop v obratne prostore, vpogled v kupčijske zapiske in dokazila in na zahtevo poročati o stanju zaloge. Vsak prestop se kaznuje do 20.000 K ali 6 mesecev zopora. To so kratka navodila za trgovce, želeti pa je, da si vsak v svoje dobro seznanj z vsemi tozadev-

nimi določbami. Prosto ostane razno fino blago (žida, žamet, čipke itd., klobuki, kape, razni pasovi itd.), katerih se tu ne more navesti, a so zaznamovani v ministrski naredbi z dne 21. septembra 1917, št. 384.

Umor zaradi nekaterih krompirjev. Posestnik Josip Nachbauer v Flatschachu na Štajerskem je s puško stražil svoje polje, na katerem je rasel krompir. Dva delavca iz Zeltwega, ki sta prišla krast krompir, sta hitro pobegnili. Nihče ni nič storil Nachbauerju, še grozil mu ni nihče; delavca sta kar bežala, a kmet je vzel puško, zaklical »Stoj« in kar ustrelil. Delavec Pogatin je bil zadet in je takoj obležal mrtev. Zapustil je osem nepreskrbljenih otrok.

Ljudski čevlji. Francoska vlada ne izdaja nakazil na čevlje, na katera nakazila ni nič dobiti, nego je s tem ure-

dila drugače. Preskrbela je čevlje, ki jih da razprodajati ob enotnih cenah; par moških čevljev velja 28 frankov, par ženskih 23 frankov, par deških 22 frankov 50 in par dekliških 15 frankov 75. Na podplatih imajo čevlji napis: »Chassure nationale« (Narodna obuvala). Noben prodajalec teh čevljev ne sme zaračunati več kakor 2 franka 60 dobička. Za tovarniške in kmetske delavce bo vlada izdala posebne, trdnejše, a le neznatno dražje čevlje.

Najkrasnejši film, kar jih je letos izšlo, je čarobni film »Zapravljevec po Ferdinand Raimundovi bajki« pridobil »Kino Central« in ga bo predstavljati v petek 12., v soboto 13., v nedeljo 14. in v ponedeljek 15. oktobra. Vstopnina je zaradi silno dragega nakupa nekoliko zvišana, zato pa vsaka predstava traja dve uri.

S **K**

S. K. S. Z.
naznanja,
da je
8. oktobra 1917
v Gospodu zaspal
njen
predsednik

poslanec

dr. Janez Evang. Krek.

S **Z**

Bil je oče s. k. izobraž. organizacije, ustanovitelj s. k. izobraževalnih društev, osrednje in pokrajinskih SKSZ.

Molimo za rajnega prvega delavca na verskem in kulturnem polju matere Slovenije!

PRESEDSTVO
S. K. S. Z.
Ljubljana, 8. X. 1917.
Z Bogom za krščansko ljudstvo!

I. podpredsednik:
JANEZ DOLENEC.
Tanik:
MIHAEL MOŠKERC.

Okno v svet.

Izgredi pred mestno aprovizacijo v Osjeku. Pred mestno aprovizacijo v Osjeku so bili v petek izgredi. Ker žene niso mogle dobiti za razdelitev določenih živil tako hitro, kakor so hotele, so začele kričati in pehati se. Razdeljevanje se je zbog tega ustavilo. Nato pa so ženske padle na poslovodjo aprovizacije ter ga naklestile in bodle z iglami, redarstvenemu nadzorniku pa so strgale vso obleko.

Zaradi goljušije na smrt obsojen in ustreljen. Vojaško poveljstvo na Dunaju je v povelju št. 213 z dne 13. septembra 1917 razglasilo naslednjo odredbo vojnega ministrstva: »Armadno nadpoveljstvo je c. in kr. vojnemu ministrstvu pod O št. 19.070/17 naznanilo: Črnovojniški narednik Anton Schmidt, črnovojniškega okrajnega poveljstva št. 1, Dunaj, dodeljen operacijski blagajni 5. armadnega poveljstva, je šel začetkom septembra 1916 pri vojnopoštnem uradu iskat za operacijsko blagajno namenjeno pisemsko pošto, je obdržal zase vadno pismo z dvema vloženi potrdili vojne bolnišnice 3/8, glaseči se na 12.369 K 80 v. za vojnega liferanta Franca Druškoviča v Brežicah ob Savi in dal ta znesek dvigniti po neznanem možu, ki se je napačno izdal za Druškoviča, na podlagi potrdila operacijske blagajne 5. armadnega poveljstva, v smislu § 444., odstavek 2. voj. kaz. pravd. reda in razglasom višjega armadnega poveljstva v nagli sodbi z dne 16. marca 15. op. št. 32.183, § 46. voj. kaz. zak. obsojen

na degradacijo in na smrt z ustreljenjem. Sodba je bila izvršena dne 10. januarja t. l. To je splošno razglasiti.«

30.000 duhovnikov v Italiji pod orožjem. »Giornale d' Italia« javlja, da služi v italijanski armadi 30.000 duhovnikov.

Izdajatelj Fran Ulreich, Dunaj. — Odgovorni urednik Mihael Moškerc. — Tisk Kat. Tiskarne.

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg šte. 10

Veliko skladišče v prvem nadstropju

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta.

Priznano nizke cene!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debele!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Solskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti šte. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

Prvo ljubljansko delavsko konsumno društvo,

reg. zadruga z omejeno zavezo

naznanja svojim članom pretužno vest o izgubi svojega ljubljanskega ustanovitelja in dobrega očeta, gospoda

dr. Jan. Ev. Kreka

načelnika nadzorstva.

Gospodarska zveza naznanja svojim zadrugam in članom pretužno vest, da je umrl v Št. Janžu na Dolenjskem dne 8. t. m. ob 10. uri zvečer njen predsednik

dr. Janez Ev. Krek

državni in deželni poslanec itd., itd.

Pogreb bo v soboto, dne 13. t. m., ob 3. uri popoldne v Ljubljani iz knezoškofijske palače.

Ljubljana, dne 10. oktobra 1917.

Eugen Jarc,
podpredsednik.

Matija Kump,
ravnatelj.

Svojim članicam in vsej jugoslovanski združni organizaciji naznanjamo prežalostno vest, da se je naš ustanovitelj in vesčasni predsednik, oče našega združništva

dr. Janez Ev. Krek

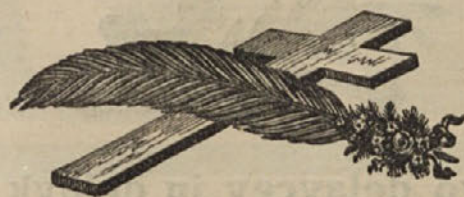
državni in deželni poslanec itd. itd. itd.

po trudapolnem, nesebičnem delu za svoj ljubljeni narod preselil dne 8. oktobra 1917 v Št. Janžu na Dolenjskem v domovino večnega miru in pokoja.

Et erit in pace memoria eius —

In večno bo živel v preslavnem spominu!

Zadružna zveza v Ljubljani.

„Jugoslovanska Strokovna Zveza“ naznanja svojim članom in članicam, okrajnim načelstvom in plačilnicam, da je umrl v Bogu njen ustanovitelj, poslanec

dr. Janez Evangelist Krek.

Bog nam ga je vzel, njega, ki je ustanovil slovensko katoliško delavsko demokracijo, pravega in najmilejšega prijatelja revežev na torek, dne 9. oktobra 1917.

Sv. maša zadušnica se bo darovala za rajnika v mestni župni cerkvi sv. Jakoba na torek, dne 16. oktobra 1917 ob 6. zjutraj.

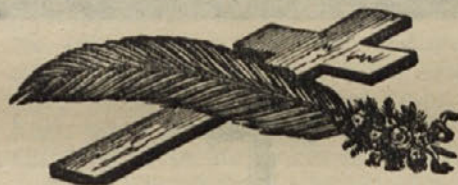
Ohranimo ga v spominu, da molimo zanj in da delamo po njegovih naukih in zgledu za procvit in združitev reveža. Z Bogom za krščansko ljudstvo!

LJUBLJANA, dne 9. oktobra 1917.

Za predsedstvo:
Mihael Moškerc.

J. S. Z.

Za nadzorstvo:
Janko Barle.

Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza, skupina Ljubljana plaka.

Umrl je njen ustanovitelj, poslanec

dr. Janez Ev. Krek.

V hudih stiskah smo se zatekali k njemu: toložbo in uteho smo dobili pri očetu slovenskega katoliškega delavstva.

Molimo zanj!

**Avstrijska krščanska tobačna delavska zveza,
skupina Ljubljana.**

Predsednica:
Marija Blejec.

Podporno društvo delavcev in delavk v Ljubljani žaluje,
ker je dne 8. oktobra 1917 umrl poslanec

dr. Janez Ev. Krek.

Ustanovil je naše društvo, dušno ga vodil do svoje smrti; govoril
neštetokrat na naših sejah, sestankih, zborih in shodih.

Molimo za svojega očeta!

Predsednik:

Alozij Čatar.

Zapisnikarica:

Marija Andlovic.

Orli! Bogu Vsemogočnemu je dopadlo, da je poklical našega lju-
bega očeta in ustanovitelja, gospoda

dr. Janeza Ev. Kreka

v nebeško domovino.

Orli! Zanj bomo molili, za njegove ideje se borili, za njegove
ideale neumorno delali! Njegovega spomina ne iztrga iz naših src no-
bena sila! Njegov duh ostane med nami od roda do roda.

Zveza Orlov.